

PAPER DETAILS

TITLE: Ballipinar Köyü Pomaklari Tarafindan Üretilmis Peskir Dokumalari

AUTHORS: Zeynep BALKANAL

PAGES: 14-26

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2700642>

Ballıpınar Köyü Pomakları Tarafından Üretilmiş Peşkir Dokumaları

Peşkir (Towel) Wovens Made By Ballıpınar Village Pomaks

Doç. Dr. Zeynep BALKANAL

ORCID: 0000-0003-4967-4164 ♦ Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü ♦ zeynepbalkanal@ibu.edu.tr

Özet

Geçmişte işlevselliği oldukça ön planda olan peşkir dokumalar el dokumacılığının en güzel örneklerini vermiştir. Peşkir dokumalar, Türk kültüründe gelenek ve görenek çerçevesinde günlük yaşamda saraylardan halk sofralarına geniş bir kullanım alanı bulmuştur. Ballıpınar Köyünde yapılan alan araştırmasında peşkir, halı, kilim, torba, heybe dokumalar, çeşitli işlemler, örgüler, oyali-işlemeli başörtüleri ve yöre halkının eskiden giymiş olduğu kıyafetler vb. el sanatları örneğine ulaşılmıştır. Yöre halkının geçmişte dokuduğu orijinal örnekler olan peşkir dokumalar araştırma konusu olarak seçilmiştir. Bu araştırmanın genel amacı; Balıkesir İli Erdek İlçesi Ballıpınar Köyü Pomakları tarafından üretilmiş peşkir dokumalarında kullanılan malzeme, teknik özellikleri, renk, araç-gereç, kullanım amacı vb. özelliklerini belirlemek ve literatüre kazandırmaktır. Yörede yapılan alan araştırması sırasında elde edilen bu ürünleri belgeleyerek gelecek kuşaklara aktarmak da araştırmanın amaçlarındandır. Araştırmada verileri toplamak için yöreye gidilerek, yöre halkı ile birebir görüşmeler yapılmış ve peşkir dokumalarının belgelenmesi için fotoğrafları çekilmiştir. Peşkir dokumalarda kullanılan malzeme, teknik özellikler, yapım ve kullanım amacı, yapımında kullanılan araç-gereçler vb. hakkında bilgiler kaydedilmiştir. Araştırmanın yazım aşamasında kullanılmak üzere konu ile ilgili yazılı literatür taranmıştır. Türk el sanatları içerisinde ayrı bir önem taşıyan ve araştırma kapsamına alınan peşkir dokumalar yörede hemen her evde her genç kızın çeyizinde bulunmaktadır. İncelenen peşkir dokumaların tümü pamuk ipliğinden ve bezayağı dokuma ile üretilmiştir. Eskiden kullanılan tezgahlar iki çerçeveli olduğu için yörede bulunan peşkir dokumalar bezayağı dokuma tekniğinde üretilmiştir. Peşkir dokumaların karşılıklı iki kısa kenarına yapılan desenler çeşitli renklerde pamuk ipliği ile ilave atkı ile serpmeye ya da kaydırma şeklinde dokunmuştur. Ribs örgüsünde olduğu gibi atkı ilavesi ile desenler oluşturulmuştur. Yapılan alan araştırması sırasında aynı desende yapılmış çok miktarda örneğe rastlanmıştır. Yörede bulunan ve araştırma kapsamına alınan farklı desendeki peşkir dokumaların teknik ve kompozisyon özellikleri araştırmada sunulmuştur. Yörede bulunan peşkir dokumaların literatüre kazandırılması amacıyla hazırlanan bu çalışma gelecek kuşaklara aktarılması açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: El Sanatları, Peşkir (Havlu), Mekikli Dokuma, Pomak, Ballıpınar Köyü

Abstract

Peşkir (towel) weavings, whose functionality was at the forefront in the past, gave the best examples of hand weaving. Peşkir (towel) weavings have found a wide area of use in daily life from palaces to public tables within the framework of tradition and custom in Turkish culture. In the field research carried out in the village of Ballıpınar, napkins, carpets, rugs, bags, saddlebags, various embroideries, braids, embroidered headscarves and clothes that the local people used to wear, etc. were found. Handicraft example has been reached. Peşkir (towel) weavings, which are the original samples woven by the local people in the past, were chosen as the research subject. The general purpose of the research; The aim of this study is to determine the materials used in peşkir (towel) weavings produced by Ballıpınar Village Pomaks in Balıkesir Province, Erdek District, their technical properties, color and composition properties, the tools and equipment used in their construction and their usage properties and to bring them to the literature. Documenting these products obtained during the field research carried out in the region and transferring them to future generations is also one of the aims of the research. In order to collect the data in the research, one-to-one interviews were made with the local people and photographs were taken to document the towel weaving. The material used in peşkir (towel) weaving, technical features, purpose of construction and use, tools and equipment used in its production, etc. information has been recorded. Written literature on the subject was searched to be used in the writing phase of the research. Peşkir (towel) weavings, which have a special importance in Turkish handicrafts and are included in the scope of the research, are found in the dowry of every young girl in almost every house in the region. All of the peşkir (towel) weavings examined were produced from cotton yarn and plain weave. Since the looms used in the past were double-framed, the peşkir (towel) weavings in the region were produced in the bezayağı weaving technique. Patterns made on two opposite short sides of peşkir (towel) weavings are woven in various colors with cotton yarn and additional scarf in the form of sprinkling or scrolling. Patterns are created with the addition of weft, as in ribs knitting. During the field research, a large number of samples made in the same design were found. The technical and compositional

properties of the different patterned peşkir (towel) weavings in the region and included in the research are presented in the research. This study, which was prepared in order to bring the peşkir (towel) weavings in the region to the literature, is important in terms of transferring them to future generations.

Keywords: Handicrafts, Peşkir (Towel), Shuttle Weaving, Pomak, Ballıpınar Village

Giriş

Türk kültürünün bir kolu olan el sanatları geçmişten günümüze işlevselliğini ve önemini korumaktadır. Geçmişte günlük kullanım için yapılan birçok el sanatı günümüzde sandıklarda, müzelerde ya da özel koleksiyonlarda yerini almaktadır. El sanatlarının önemli bir dalını oluşturan el dokumalarının geçmişinin çok eski tarihlere dayandığı literatür araştırmalarında görülmektedir. Toplumların kendi öz benliğine ait kültürel anlayışa sahip olması yörelerde farklı şekillerde el sanatı ürünlerinin meydana gelmesini sağlamıştır. Bu el sanatı ürünlerinin aynı zamanda tekniği, kompozisyonu ve hammadde de yörelere göre şekillenmiş ve gelişmiştir. Dokuma örneklerinin günümüze kadar gelişerek gelmesi Türk toplum yaşamında ne denli bir öneme sahip olduğunun göstergesidir. Bu bağlamda geçmişte işlevselliği oldukça ön planda olan peşkir dokumalar el dokumacılığının güzel örneklerini vermiştir. Peşkirler, Türk kültüründe gelenek ve görenek çerçevesinde günlük yaşamda saraylardan halk sofralarına geniş bir kullanım alanı bulmuştur. Havlu yerine kullanılan el dokuması peşkirlerin literatürde birçok tanımı yapılmıştır. Barışta (1999) “Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk İşlemeleri” adlı kitabında peşkiri “Elleri, yüzü yıkadıktan sonra kurulanmak için hazırlanmış, iki dar ucu bordürle bezenmiş, keten ya da pamuklu dokumadan yapılmış dikdörtgen örtülerdir ve aynı zamanda peçete gibi dize örterek de kullanıldığı bilinmektedir” şeklinde (Barışta, 1999: 222), Koçu (1967) Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğünde “Peşkir yağlık ile aynı anlamda kullanılmakta; yağlı elleri ve dudakları silmeye mahsus bez, sofralarda herkesin önüne konulan el bezi peçete” (Koçu, 1967: 238) ifadesiyle tanımlamıştır. Türkçe Sözlükte peşkir, “Genellikle pamuk ipliğinden dokunmuş ince havlu, yemek yerken kullanılan, el kurulan, büyük mendil biçiminde pamuk veya keten bez, peçete” (<https://sozluk.gov.tr/> E.T. 10.09.2022) şeklinde tanımlanmıştır.

Tansuğ, (2003) “Dokumanın Hası Peşkir” adlı makalesinde Türk kültüründeki ince zevkin bir yansıması olan peşkirin kullanılacağı yere göre de nasıl şekillendiğini ve süslendiğini şu şekilde ifade etmiştir;

Sofraya içi aş dolu, kapaklı bakır sahan getirilirken eller üzerine ucu nakışlı peşkir atılır; taşınan kabin sıcaklığından korunulurken, yemeğin sunumuna şıklık da katılmış olurdu. Yemekten sonra el yıkama leğeni ve ibriği ile birlikte süslemesi sade peşkir getirilir, yıkanan eller bu peşkire kurulanırdı. Yemek üstüne kahve ikramı yapan genç kız veya delikanlı sol omzuna, gösterişli, pırıltılı bir peşkir atıp servis yapardı (Tansuğ, 2003: 83).

Geleneksel Türk sanatları içerisinde etnografik ürünler arasında yer alan peşkirler Türk kültüründe temizliğe verilen önemin de bir göstergesidir. Peşkirler sadece sofrada peçete ya da günlük kullanımda havlu şeklinde kullanılmasının yanı sıra çeyizlerde yerini almış aynı zamanda çeşitli ritüellerde ve davetlerde de kullanılmıştır. Ev ve giyim süslemelerinde de karşımıza çıkmaktadır.

Özyalvaç (2019) yabancı seyyahların dilinden Osmanlı Döneminde peşkirlerin görünüş ve kullanım şekilleri hakkında bilgilere “Arşiv Belgelerinde Peşkir ve Peşkir Türleri” adlı makalesinde şu şekilde yer vermiştir;

Osmanlı’nın gündelik yaşam gramerinde yer alan peşkirler, makrameler, puşîdeler, peşkunlar, yağlıklar, boyamalar zerafetin titizliğin tekstil ürünlerindeki yansımasıydı. Söz konusu nesneler her ne kadar bugün unutulmaya yüz tutmuşsa da Osmanlı toplumunda yaygın kullanım alanına sahipti. Devlet ricalinin konutlarına davet edilen yabancı ziyaretçilerin, gözlemlerini kaleme alırken, el işlerine dair izlenimlerinde hayranlıklarını gizleyemeyecek kadar güzel işlemelilerdi (Özyalvaç, 2019: 519).

Türk kültüründe yemekten önce ve sonra elleri yıkamak için, yemeklerde kırıntıların etrafa dökülmesini önlemek amaçlı kullanılan peşkirlere çeşitli kaynaklarda ve halk dilinde havlu, peçete, mendil, el bezi, yağlık, yağdan makrama-mahrama da denildiği bilinmektedir.

Bu araştırmanın genel amacı; Balıkesir İli Erdek İlçesi Ballıpınar Köyü Pomakları tarafından üretilmiş peşkir dokumalarında kullanılan malzeme, teknik özellikleri, renk, araç-gereç, kullanım amacı vb. özelliklerini belirlemek

ve literatüre kazandırmaktır. Yörede yapılan alan araştırması sırasında elde edilen bu ürünleri belgeleyerek gelecek kuşaklara aktarmak da araştırmanın amaçlarındandır.

Pomaklar ve Yöre Hakkında Bilgiler

Balıkesir İli Erdek İlçesi Ballıpınar Köyünün TÜİK'in 2021 verilerine göre nüfusu 194'si erkek, 208'si kadın olmak üzere toplam 402 kişidir (www.nufusune.com, E.T. 02.09.2022). 1924 yılında Yunanistan'ın Kavala vilayeti Kokola Köyünden Ballıpınar Köyüne göç eden Pomakların başlıca geçim kaynakları kırmızı soğan yetiştiriciliği ve balıkçılıktır. Yörede eskiden Rumlar yaşadığı için halen mimari olarak geçmişin izlerini görmek mümkündür (Resim 1).

Resim 1 Balıkesir İli Erdek İlçesi Ballıpınar Köyü (Balkanal, 2022)

En yaygın tanıma göre, “Pomak” kelimesi, Slavca “pomagam (yardım etmek)” fiilinden türemiş olup ve “yardımcı” (pomagaci) gibi bir anlama gelmektedir. Pomaklar Makedonya’da ise bazen “Torbeşi” ve sıklıkla da “Poturi” olarak isimlendirilirler (Özcan, 2013: 11).

Sosyokültürel yaşantıları Anadolu’daki geleneklerle önemli ölçüde benzerlik gösteren Pomakların % 85-90’ı köylerde yaşamakta ve tarımla uğraşmaktadır. Ev içi döşemeleri ve kadınların giysileri Anadolu köylülerinin döşeme giyim tarzına çok benzer. Pomaklar Hanefî mezhebine bağlıdır. Özellikle bazı Anadolu köylerinde halen devam eden birçok gelenek Pomaklarda da görülür (Memişoğlu, 2007: 321).

Pomaklar bugün Bulgaristan, Yunanistan, Arnavutluk, Makedonya ve Türkiye’de yaşamaktadırlar. Dilsel yönden, Sırpça konuşan Boşnaklardan ayrılan Pomaklar, yine dilsel farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda Türklerden de ayrılmaktadırlar (Bakırcılar, 2011).

Oğuz Türklerinin Balkanlar’daki fetihlerinde kolaylaştırıcı bir görev üstlenen Pomaklar, Osmanlı Devleti’nin yönetimi altında Müslümanlığı benimsemişler ve bu kimlikle dini tanımlamaya göre şekillenen İmparatorluğun asli unsuru olmuşlardır. Bu dini kimlik Pomakları milletin bir parçası haline getirirken, söz konusu kitle üzerinde etnik güdülenmenin ortaya çıkmasını önlemiştir (Özlem, 2020: 175).

Pelin (2021) “Edirne’de Pomak Doğum Âdetleri Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmasında, Pomakların Kuman-Kıpçakların torunu olduklarını ve yaşadıkları zulümler sebebiyle hicri 1293’ten itibaren Türkiye’ye göç etmeye başladıklarını ifade ederek, Pomakların daha çok Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Çanakkale, Balıkesir, Bursa, İzmir, Manisa ve Eskişehir’de daha az nüfuslu olarak da Kütahya, Samsun, Afyon, Niğde ve Konya’da yaşamakta olduklarını belirtmiştir (Pelin, 2021: 756).

1924 Mübadelesinden sonra Erdek ilçesine Selanik, Kavala, Yugoslavya, Bosna Hersek ve Girit’ten göç yoluyla Pomaklar yerleşmişlerdir (Balkanal, 2018: 453). Balıkesir İli Erdek ilçesine yerleşen Pomakların Köyleri ve bilgileri aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1 1924 Mübadelesinden Sonra Göç Yoluyla Balıkesir İli Erdek İlçesine Yerleşen Pomak Köyleri

Köy	Köyün Eski İsmi	Nüfusu*	Göç Edilen Bölge
Aşağıyapıcı	Neocreio	216	1924 Mübadelesinden sonra Selanik Bölgesinden
Ballıpınar	Kocaburgaz	402	1924 Mübadelesinden sonra Selanik Kavala bölgesinden
Balıkli	Scupia	158	1924 Mübadelesinden sonra Yugoslavya ve Selanik bölgelerinden
Belkis	Yeniköy	237	1924 Mübadelesinden sonra Selanik bölgesinden
Çakıl	Muaniya	1556	1924 Mübadelesinden sonra Selanik Kavala bölgesinden
Doğanlar	Dragonda	261	1924 Mübadelesinden sonra Selanik bölgesinden
Harmanlı	Alony	310	1924 Mübadelesinden sonra Bosna Hersek Yenipazar bölgesinden
İlhan	Herek	357	1924 Mübadelesinden sonra 1926 Yılında Selanik, Yugoslavya ve Girit bölgesinden
Karşıyaka	Perema	2154	1924 Mübadelesinden sonra Yunanistan'ın Kavala bölgesi, Limnia Köyünden
Kestanelik	Kestel	333	1924 Mübadelesinden sonra Selanik bölgesinden
Narlı	Rutya	661	1924 Mübadelesinden sonra Selanik ve Girit'ten
Ocaklar	Gonia	1526	1924 Mübadelesinden sonra Selanik Bölgesinden
Ormanlı	Şeytan Köy	150	1924 Mübadelesinden sonra Selanik'ten
Paşalimanı	Haloni	181	1924 Mübadelesinden sonra Selanik'ten
Şahinburgaz	Çayağzı	458	1924 Mübadelesinden sonra Selanik bölgesinden
Tatlısu	Armenian Town	789	1924 Mübadelesinden sonra Selanik'ten
Turan	Fatya	431	1924 Mübadelesinden sonra Selanik ili Kavala ilçesinden
Tuzla	Huhla	142	1924 Mübadelesinde Rumların ayrılışından sonra Kastamonu ili İnebolu ilçesinden
Yukarıyapıcı	Yukarı Yeniköy	928	1924 Mübadelesinden sonra Selanik ili Kavala ilçesinden

* Nüfus sayıları 2021 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verileridir (<https://www.nufusune.com/balikesir-nufusu>, E.T. 09.10.2022)

Yöntem

Araştırmada verileri toplamak için yöreye belirli tarihlerde alan araştırması için gidilmiştir. Yöre halkı ile birebir görüşmeler yapılmış ve peşkir dokumalarının belgelenmesi için fotoğrafları çekilmiştir. Peşkirlerde kullanılan malzeme, teknik özellikler, yapım ve kullanım amacı, yapımında kullanılan araç-gereçler vb. hakkında bilgiler yöre halkı ile görüşülerek edinilmiştir. Ayrıca bu konu ile ilgili yazılmış kaynaklar taranmış ve peşkir dokumaların Excel programında desen çizimleri yapılmıştır.

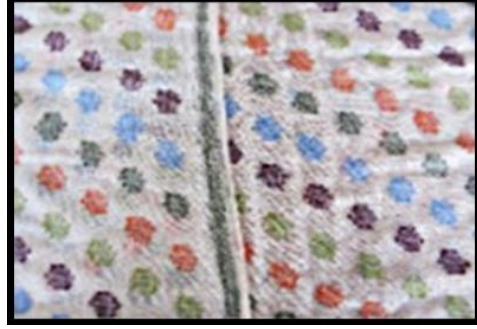
Bulgular

Tarihte Türklerin yaylak kışlak yaşam tarzını benimseyen bir toplum olduğu görünmektedir. Geniş bir coğrafyada ve hareket halinde yaşadıkları için farklı kültürlerle etkileşim halinde olmuşlar ve kız alıp verme, hediyeleşme vb. gibi çeşitli nedenlerle geleneksel Türk el sanatlarının da yayılmasına sebep olmuşlardır. Araştırma kapsamında incelenen peşkir örneklerinin dokuma tekniği, Anadolu'nun birçok yöresinde yapılan ilave atkı desenli dokumalar ile benzerlik göstermektedir. Bunlara Göynük tokalı örtmeleri (Soysaldı, 2010; Soysaldı, 2013; Balkanal, 2018; Akpınarlı ve Çoban, 2021; Balkanal, 2019), mahrama dokumaları (Tüm Cebeci, 2019), Burdur alaca dokumaları (Hekim, 2018), İbecik bezi (Soysaldı ve Balkanal, 2011) gibi dokumalar örnek verilebilir. Göynük tokalı örtmeleri Bolu ili Göynük ilçesine özgü bir dokumadır. Örtmelerde kenarlara desen yapılırken çeşitli kalınlıklarda ve renklerde ilave

atki iplikleri kullanılarak motifler oluşturulmaktadır (Resim 2). Burdur'un İbecik beldesinde yapılan İbecik bezi yöresel dokuma üzerine atki ilavesi ile desen oluşturularak yapılmaktadır (Resim 3). Sinop'un Durağan ve Boyabat ilçelerinde günümüzde peşkir ve örtü şeklinde üretilen mahramalar ilave atki iplikleri ile desenlendirilmektedir (Resim 4). Burdur alaca dokumaları atki iplikleri ile motiflendirilen dokumalardır (Resim 5). Aşağıda örnekleri verilen bu dokumalar ilave atki iplikleri ile desenlendirilen dokumalara birkaç örnektir. Ülkemizde bu ve bunun gibi örnekler yöresel dokumalar yapıldıkları yöre ismiyle anılmaktadır.

Resim 2 Göynük Tokalı Örtme (Balkanal, 2018: 1955)

Resim 3 İbecik Bezi (Akpınarlı ve Üner, 2019: 137)

Resim 4 Mahrama (Tüm Cebeci, 2019: 1196)

Resim 5 Burdur Alacası (Eraslan ve Atalayer, 2013: 261)

Türk el sanatları içerisinde ayrı bir önem taşıyan ve araştırma kapsamına alınan peşkirler yörede hemen her evde her genç kızın çeyizinde bulunmaktadır. İncelenen peşkirlerin tümü pamuk ipliği kullanılarak bezayağı dokuma tekniği ile üretilmiştir. Bezayağı dokuma, birim alanda en küçük raporlu dokuma yapısıdır. Birim alandaki dokuma bağlantılarının sık olmasından dolayı, dayanıklı bir kumaş türüdür. Çözü ve atki ipliklerinin çok sık kesişmesinden dolayı bu dokuma örgüsü, kumaş yapısının çok ince ve sağlam olmasına olanak sağlar (Aksoy, 2016: 252). Eskiden kullanılan tezgâhlar iki çerçeveli olduğu için yörede bulunan peşkir dokumalar, 1/1 bezayağı dokuma tekniği ile dokunmuştur. Peşkirlerin karşılıklı iki kısa kenarına yerleştirilen desenler, çeşitli renklerde pamuk ipliği ile ilave atki yapılarak, serpme ya da kaydırma şeklinde dokunmuştur. Motiflerin başlangıç ve bitişlerinde 3 cm. genişliğinde bordo renkli atki iplikleri ile şerit şeklinde bezayağı dokuma yapılmıştır. Şeritlerin ortasına 2-3 sıra koyu mavi renkte atki ipliği, 3 kat şeklinde geçirilerek süsleme yapılmıştır. Yapılan alan araştırması sırasında aynı desende yapılmış çok miktarda örneğe rastlanılmıştır (Resim 6). Yörede bulunan ve araştırma kapsamına alınan farklı desendeki peşkirlerin teknik ve kompozisyon özellikleri aşağıda verilmiştir.

Resim 6 Balıkesir İli Erdek İlçesi Ballıpınar Köyü Peşkir Örnekleri (Balkanal, 2022)

Örnek 1

Resim 7 Ballıpınar Köyü Pomakları Tarafından Üretilmiş Peşkir, Peşkirin Desen Detayı ve Desen Çizimi (Balkanal, 2022)

Şükran Doğrul' ait (KK1) yöresel adı Tıkane Kırıp (Pomakça: Dokuma havlu-peşkir) olan bu dokumada, çözgü ve desen ipliğinde 10 Ne pamuk iplik kullanılmıştır. Dokumanın çözgü sıklığı 15 adet/cm., atkı sıklığı ise 22 adet/cm. dir. Dokumada krem, bordo, koyu mavi ve sarı renkler dikkat çekmektedir. Peşkirin eni 42, boyu 83 ve desen genişliği 14 cm. dir.

Dokumanın Kompozisyonu: Peşkir dokumanın zeminini bezayağı tekniği, renkli desen alanı ise bezayağı dokuma tekniğinde renkli ilave atkı iplikleri ile oluşturulmuştur. Peşkirin kısa alt ve üst kenarına karşılıklı simetrik gelecek şekilde motiflerin başlangıç ve bitişlerinde 3 cm. genişliğinde bordo renkli atkı iplikleri ile şerit şeklinde bezayağı dokuma yapılmıştır. Şeridin ortasına 2-3 sıra koyu mavi renkli atkı ipliği ile 3 kat şeklinde geçirilerek, süsleme yapılmıştır. Dokumanın her iki ucunda bırakılan saçaklar, 2 cm. uzunluğundadır.

Örnek 2

Resim 8 Ballıpınar Köyü Pomakları Tarafından Üretilmiş Peşkir, Peşkirin Desen Detayı ve Desen Çizimi (Balkanal, 2022)

Necmiye Gürler'e ait (KK2) yöresel adı Tıkane Kırıp (Pomakça: Dokuma havlu-peşkir) olan bu dokumada, çözgü ve desen ipliğinde 10 Ne pamuk iplik kullanılmıştır. Dokumanın çözgü sıklığı 15 adet/cm., atkı sıklığı ise 21 adet/cm. dir. Dokumada sarı, bordo, koyu mavi, açık-koyu yeşil renkler dikkat çekmektedir. Peşkirin eni 42, boyu 85 ve desen genişliği 18 cm. dir.

Dokumanın Kompozisyonu: Zemin krem renkli pamuk ipliği kullanılarak bezayağı dokuma ile üretilmiştir. Peşkirin kısa alt ve üst kenarına karşılıklı simetrik gelecek şekilde bezayağı dokuma tekniğinde renkli ilave atkı iplikleri ile motifler oluşturulmuştur. Motifler 2 sıra şeklinde tekrar edilmiştir. Motiflerin başlangıç ve bitişlerinde 3 cm. genişliğinde sarı renkli atkı iplikleri ile şerit şeklinde bezayağı dokuma yapılmıştır. Şeridin ortasına 2-3 sıra çözgü ipliği arasından koyu yeşil renkli atkı ipliği 3 kat şeklinde geçirilerek süsleme yapılmıştır. Dokuma her iki kısa ucuna saçak şeklinde çözgü iplikleri 2 cm. bırakılarak tamamlanmıştır.

Örnek 3

Resim 9 Ballıpınar Köyü Pomakları Tarafından Üretilmiş Peşkir, Peşkirin Desen Detayı ve Desen Çizimi (Balkanal, 2022)

Fatma Kaya'ya ait (KK3) yöresel adı Tıkane Kırıp (Pomakça: Dokuma havlu-peşkir) olan bu dokumada, çözgü ve desen ipliğinde 10 Ne pamuk iplik kullanılmıştır. Dokumanın çözgü sıklığı 15 adet/cm., atkı sıklığı ise 21 adet/cm. dir. Dokumada koyu mavi, krem rengi, sarı, bordo renkler dikkat çekmektedir. Peşkirin eni 41, boyu 86 ve desen genişliği 12 cm. dir.

Dokumanın Kompozisyonu: Zemin krem renkli pamuk ipliği kullanılarak bezayağı dokuma ile üretilmiştir. Peşkirin kısa alt ve üst kenarına karşılıklı simetrik gelecek şekilde bezayağı dokuma tekniğinde renkli ilave atkı iplikleri ile motifler oluşturulmuştur. Motiflerin başlangıç ve bitişlerinde 3 cm. genişliğinde koyu mavi renkli atkı iplikleri ile şerit şeklinde bezayağı dokuma yapılmıştır. Şeridin ortasına 2-3 sıra çözgü ipliği arasından bordo renkli atkı ipliği 3 kat şeklinde geçirilerek süsleme yapılmıştır. Dokuma her iki kısa ucuna saçak şeklinde çözgü iplikleri 2 cm. bırakılarak tamamlanmıştır.

Örnek 4

Resim 10 Ballıpınar Köyü Pomakları Tarafından Üretilmiş Peşkir, Peşkirin Desen Detayı ve Desen Çizimi (Balkanal, 2022)

Beyrin Katılmış'a ait (KK4) yöresel adı Tıkane Kırıp (Pomakça: Dokuma havlu-peşkir) olan bu dokumada, çözgü ve desen ipliğinde 10 Ne pamuk iplik kullanılmıştır. Dokumanın çözgü sıklığı 15 adet/cm., atkı sıklığı ise 22

adet/cm. dir. Dokumada bordo, koyu mavi, krem rengi, sarı, yeşil, turuncu renkler dikkat çekmektedir. Peşkirin eni 41, boyu 86 ve desen genişliği 11 cm. dir.

Dokumanın Kompozisyonu: Zemin krem renkli pamuk ipliği kullanılarak bezayağı dokuma ile üretilmiştir. Peşkirin kısa alt ve üst kenarına karşılıklı simetrik gelecek şekilde bezayağı dokuma tekniğinde renkli ilave atkı iplikleri ile motifler oluşturulmuştur. Motiflerin başlangıç ve bitişlerinde 3 cm. genişliğinde bordo renkli atkı iplikleri ile şerit şeklinde bezayağı dokuma yapılmıştır. Şeridin ortasına 2-3 sıra çözgü ipliği arasından koyu mavi renkli atkı ipliği 3 kat şeklinde geçirilerek süsleme yapılmıştır. Dokuma her iki ucuna saçak şeklinde çözgü iplikleri 2 cm. bırakılarak tamamlanmıştır.

Örnek 5

Resim 11 Ballıpınar Köyü Pomakları Tarafından Üretilmiş Peşkir, Peşkirin Desen Detayı ve Desen Çizimi (Balkanal, 2022)

Seda Kırıcı'ya ait (KK5) yöresel adı Tıkane Kırıp (Pomakça: Dokuma havlu-peşkir) olan bu dokumada, çözgü ve desen ipliğinde 10 Ne pamuk iplik kullanılmıştır. Dokumanın çözgü sıklığı 15 adet/cm., atkı sıklığı ise 21 adet/cm. dir. Dokumada bordo, koyu mavi, krem rengi, sarı, açık kahverengi renkler dikkat çekmektedir. Peşkirin eni 42, boyu 88 ve desen genişliği 14 cm. dir.

Dokumanın Kompozisyonu: Zemin krem renkli pamuk ipliği kullanılarak bezayağı dokuma ile üretilmiştir. Peşkirin kısa alt ve üst kenarına karşılıklı simetrik gelecek şekilde bezayağı dokuma tekniğinde renkli ilave atkı iplikleri ile motifler oluşturulmuştur. Motiflerin başlangıç ve bitişlerinde 3 cm. genişliğinde bordo renkli atkı iplikleri ile şerit şeklinde bezayağı dokuma yapılmıştır. Şeridin ortasına 2-3 sıra çözgü ipliği arasından açık kahverengi renkli atkı ipliği 3 kat şeklinde geçirilerek süsleme yapılmıştır. Dokuma her iki kısa ucuna saçak şeklinde çözgü iplikleri 2 cm. bırakılarak tamamlanmıştır.

Örnek 6

Resim 12 Ballıpınar Köyü Pomakları Tarafından Üretilmiş Peşkir, Peşkirin Desen Detayı ve Desen Çizimi (Balkanal, 2022)

Fatma Kırıcı'ya ait (KK6) yöresel adı Tıkane Kırıp (Pomakça: Dokuma havlu-peşkir) olan bu dokumada, çözgü ve desen ipliğinde 10 Ne pamuk iplik kullanılmıştır. Dokumanın çözgü sıklığı 15 adet/cm., atkı sıklığı ise 21 adet/cm. dir. Dokumada açık-koyu mavi, bordo, sarı, açık-koyu yeşil, turuncu, açık kahverengi renkler dikkat çekmektedir. Peşkirin eni 42, boyu 88 ve desen genişliği 14 cm. dir.

Dokumanın Kompozisyonu: Zemin krem renkli pamuk ipliği kullanılarak bezayağı dokuma ile üretilmiştir. Peşkirin kısa alt ve üst kenarına karşılıklı simetrik gelecek şekilde bezayağı dokuma tekniğinde renkli ilave atkı iplikleri ile

motifler oluşturulmuştur. Motiflerin başlangıç ve bitişlerinde 3 cm. genişliğinde koyu mavi renkli atkı iplikleri ile şerit şeklinde bezayağı dokuma yapılmıştır. Şeridin ortasına 2-3 sıra çözü ipliği arasından bordo renkli atkı ipliği 3 kat şeklinde geçirilerek süsleme yapılmıştır. Dokuma her iki kısa ucuna saçak şeklinde çözü iplikleri 2 cm. bırakılarak tamamlanmıştır.

Örnek 7

Resim 13 Ballıpınar Köyü Pomakları Tarafından Üretilmiş Peşkir, Peşkirin Desen Detayı ve Desen Çizimi (Balkanal, 2022)

Gülsüm Katılmış'a (KK7) yöresel adı Tıkane Kırpa (Pomakça: Dokuma havlu-peşkir) olan bu dokumada, çözü ve desen ipliğinde 10 Ne pamuk iplik kullanılmıştır. Dokumanın çözü sıklığı 15 adet/cm., atkı sıklığı ise 21 adet/cm. dir. Dokumada açık kahverengi, bordo, koyu yeşil, koyu mavi dikkat çekmektedir. Peşkirin eni 28, boyu 83 ve desen genişliği 14 cm. dir.

Dokumanın Kompozisyonu: Zemin krem renkli pamuk ipliği kullanılarak bezayağı dokuma ile üretilmiştir. Peşkirin kısa alt ve üst kenarına karşılıklı simetrik gelecek şekilde bezayağı dokuma tekniğinde renkli ilave atkı iplikleri ile motifler oluşturulmuştur. Motiflerin başlangıç ve bitişlerinde 3 cm. genişliğinde açık kahverengi renkli atkı iplikleri ile şerit şeklinde bezayağı dokuma yapılmıştır. Şeridin ortasına 2-3 sıra çözü ipliği arasından bordo renkli atkı ipliği 3 kat şeklinde geçirilerek süsleme yapılmıştır. Dokuma her iki kısa ucuna saçak şeklinde çözü iplikleri 2 cm. bırakılarak tamamlanmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Türk kadınının ince zevkini yansıtan farklı tekniklerle ve motiflerle süsleyerek yaptıkları birbirinden güzel peşkirler, müzeler, özel koleksiyonlar, çeyizler vb. yerlerde görülmektedir. Türk el sanatları içerisinde yer alan peşkir pamuk, keten, ipek, yün gibi hammaddelerle ve işleme, ilave atkı ile desenlendirme, dokuma gibi tekniklerle farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Dokumacılıkta ister dokuma esnasında isterse sonradan yapılan desenlendirme olanakları sınırsızdır. Havlu yerine kullanılan el dokuması peşkirlerin literatürde birçok tanımı yapılmıştır. Peşkir, genellikle pamuklu ya da keten iplikten dikdörtgen şeklinde dokunmuş, iki kısa kenarı işleme ya da farklı dokuma teknikleri ile desenlendirilmiş, el bezi, peçete, havlu şeklinde tanımlanabilir.

Araştırma kapsamında incelenen Pomak Türklerine ait peşkir örnekleri teknik özellikler, dokuma yapısı, kullanılan araç-gereçler, renkler vb. bakımından ortak özellikler taşımaktadır. Bu ortak özellikler; peşkirler iki çerçeveli mekikli dokuma tezgahında dokunmuşlardır. Bulunan peşkir örnekleri ilave atkı ile kullanılarak desenlendirilmiştir. Yörede Pomakça "tıkane kırpa" adı verilen peşkirlerin zemini krem renkli pamuk ipliğinden bezayağı dokuma tekniğinde üretilmiştir. Yapılan alan araştırması sırasında aynı desende yapılmış çok miktarda örneğe rastlanmıştır. Bu örnekler arasından farklı desenlerde olan örnekler araştırma kapsamına alınmıştır. Kaynak kişilerle yapılan görüşmelerde peşkirlerde kullanılan motiflere bir ad verilmemiştir. Desenlendirme renkli pamuk iplikleri ile kilim dokuma ve ilave atkı iplikleri kullanılarak serpmeye ya da kaydırma şeklinde dokunmuştur. Araştırma kapsamına alınan peşkirler; en 28-41-42 cm., boy 83-85-86-88 cm. ve desen genişliği olarak 11-12-14-18 cm. boyutlarındadır. Peşkirlerde kullanılan ipliklerin numarası çözü ve atkıda 10 Ne, iplik sıklığı çözüde 15 adet-1 cm. de, atkıda, 21-22 adet-1 cm. de olarak hesaplanmıştır. Peşkirlerin zemininde krem rengi, desenlendirmede açık kahverengi, bordo, açık-koyu mavi, sarı, açık-koyu yeşil, turuncu, krem rengi renklerin kullanıldığı görülmüştür. Motiflerin başlangıç ve bitişlerinde 3 cm. genişliğinde renkli atkı iplikleri ile şerit şeklinde bezayağı kilim dokuma dokunmuştur. Şeritlerin ortasına 2-3 sıra çözü ipliği arasından çeşitli renklerde atkı ipliği 3 kat şeklinde geçirilerek süsleme yapılmıştır.

Ballıpınar Köyü Pomak kadınlarının dokumuş olduğu peşkir örnekleri eskiden günlük kullanım amacı ile yapılmış günümüzde ise çeyizlerin olmazsa olmazıdır. Yörede yapılan alan araştırmasında köyde peşkirlerin dokunduğu kurulu bir tezgâha rastlanmamıştır. Kaynak kişilerden edinilen bilgilere göre Pomak Türklerinin eskiden bir yaşam tarzı olan dokumacılık geleneği günümüzde el dokumalarına karşı ilginin azalması, teknolojinin gelişmesi, yaşam şartlarının değişmesi gibi birçok nedenden artık yapılmamaktadır. Ballıpınar Köyünde çeyiz geleneği günümüzde de önemini korumaktadır. Genç kızların çeyizlerinde bulunan nadide el sanatı ürünleri sandıklarda saklanarak nesilden nesile devam ettirilmektedir. Araştırma yörede bulunan el sanatı örneklerinden her biri orijinal özelliğe sahip peşkirlerin kaybolmaması ve geleceğe aktarılması açısından önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda kültürel değer olarak sayılan yöresel dokumaların kayıt altına alınması ve literatüre kazandırılması nesilden nesile aktarılmasında önem taşımaktadır. Yörelerde kaybolan dokumacılık geleneğinin tekrar gün ışığına çıkarılması ve sürdürülebilmesi için yerel yönetimler, resmi ve özel kuruluşlar, üniversitelerin ilgili bölümleri ve araştırmacılar projeler yaparak destekleyebilir. Bulunabilen eski örnekler ışığında yozlaştırılmadan kullanılacak hammaddelere de bağlı kalınarak yeni tasarımlar yapılarak ürünler oluşturulmalıdır. Bu sayede turizm sektörüne de fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Yörede çeyizlerde bulunan peşkir örneklerinin her biri etnografik eser olarak koruma altına alınmalı ve müzelerde yerini almalıdır.

Kaynakça

- Balkanal, Z. (2018). Göynük Belediyesi Yöresel El Sanatları Eğitim Merkezi'nde Üretilen Göynük Tokalı Örtmeleri, UMTEB – 3 3rd International Congress on Vocational and Technical Sciences. ISBN: 978-605-7510-50-1. İksad Uluslararası Yayınevi, Cilt: 3, Gaziantep, 21-22 Haziran 2018. ss. 1947-1958.
- Balkanal, Z. (2018). Pomaklar Diyarı Erdek Ballıpınar Köyü Çeyiz Geleneği ve Çeyizlerde Görülen El Sanatı Ürünleri, Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi Uluslararası Bandırma ve Çevresi Sempozyumu (UBS'18), Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi Yayınları (Sertifika No: 40258) Yayın No: 2, Balıkesir-Bandırma, 17-19 Eylül 2018, ss. 451-468.
- Balkanal, Z. (2019). Geleneksel Türk El Sanatları ile Kültür Turizmi ve Ekoturizm İlişkisi, Yerel Kalkınma Sempozyumu YEKAS'18. 18-19 Ekim 2018, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu. ISBN: 978-605-281-145-0, e-ISBN: 978-605-281-146-7, 1.Baskı Ocak, 2019, İstanbul, ss. 99-112.
- Barışta, H. Ö. (1999). Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk İşlemeleri, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Koçu, R. E. (1967). Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü, Ankara: Sümerbank Kültür Yayınları.
- Özcan, S. (2013). Pomak Kimliği, Edirne: Ceren Yayıncılık.
- Soysaldı, A. ve Balkanal, Z. (2011). Burdur'da Yapılan Bir El Dokuması "İbecik Bezi", III. Uluslararası Türk El Dokumaları (Tekstil) ve Gelenekli Sanatlar Kongresi, Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi Başkanlığı Yayınları, Konya, ss. 149-156.
- Soysaldı, A. (2013). Göynük'te Tokalı Örtme ve Peşkir Dokumacılığı, Göynük El Sanatları Paneli, El Sanatlarının Geliştirilmesi ve Üretime Kazandırılması Çalıştayı Bildirileri, 16-17 Temmuz 2010, Bolu-Göynük, Göynük Belediyesi Yayınları No: 2, 2013, ss. 47-65.

İnternet Kaynakları

- Akpınarlı, H. F. ve Çoban, M. G. Ç. (2021). Kumaş Dokumacılığının Anadolu'daki Coğrafi Dağılımı. İdil Sanat ve Dil Dergisi, 78, ss. 285–303.
- E.A.: <https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1608671525.pdf>, E.T. 04.08.2022.
- Akpınarlı, H. F. ve Üner, İ. (2019). Geleneksel Tekstillerin Özellikleri ve Çeşitleri. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 34, ss. 133-145.
- E.A.: <https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1558418084.pdf>, E.T. 24.11.2022.
- Aksoy, E. (2016). Elazığ Baskil Bezi, 7. Uluslararası İstanbul Tekstil Konferansı, İstanbul.
- Bakırcılar, N. A. (2011). Düünden Bugüne Pomaklar. Türk Yurdu Dergisi, Yıl: 100, Sayı: 292, ss. 269-273.

E.A.: [https://www.turkyurdu.com.tr/yazar-](https://www.turkyurdu.com.tr/yazar-yazi.php?id=1808#:~:text=Rodop%20Da%C4%9Flar%C4%B1nda%20ya%C5%9Fayan%20Pomaklar%C4%B1n%20ya%C5%9Fad%C4%B1%C4%9F%C4%B1,Makedonya%20ve%20T%C3%BCrkiye'de%20ya%C5%9Famak%20tad%C4%B1rlar,E.T.03.08.2022.)

yazi.php?id=1808#:~:text=Rodop%20Da%C4%9Flar%C4%B1nda%20ya%C5%9Fayan%20Pomaklar%C4%B1n%20ya%C5%9Fad%C4%B1%C4%9F%C4%B1,Makedonya%20ve%20T%C3%BCrkiye'de%20ya%C5%9Famak%20tad%C4%B1rlar, E.T. 03.08.2022.

Eraslan, I. ve Atalayer, G. (2013). Anadolu'da "Alaca" Üzerine Bir Karşılaştırma. Akdeniz Sanat Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 11, ss. 251-263.

E.A.: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/275448>, E.T. 24.11.2022.

Hekim, F. I. (2018). Anadolu'daki Desen Atkılı Yöresel Dokumaların Desenlendirme Tekniklerinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

E.A.: <https://openaccess.marmara.edu.tr/items/e78d2e14-7689-44a9-bd73-8662d1796117>, E.T. 04.09.2022.

Memişoğlu, H. (2007). Pomaklar. TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt: 34, İstanbul, ss. 320-322.

E.A.: <https://islamansiklopedisi.org.tr/pomaklar>, E.T. 03.08.2022.

Özlem, K. (2020). Bulgaristan Pomaklarının Kimliğinin Tarihsel Süreç İçerisinde Dönüşümü ve Bulgaristan'ın Pomak Politikaları. Türk Dünyası Araştırmaları, Cilt: 125, Sayı: 246, ss. 167-192.

E.A.: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1167819>, E.T. 03.08.2022.

Özyalvaç, Ş. P. (2019). Arşiv Belgelerinde Peşkir ve Peşkir Türleri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 63, ss. 518-528.

E.A.: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3250>, E.T. 01.08.2022.

Pelin, M. (2021). Edirne'de Pomak Doğum Âdetleri Üzerine Bir İnceleme. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (24), ss. 755-770.

E.A.: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1974356>, E.T. 03.08.2022.

Soysaldı, A. (2010). Bolu-Göynük Tokalı Örtmeleri. Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 3 (5), ss. 150-163.

E.A.: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mahder/issue/36213/409895>, E.T. 04.08.2022.

Tansuğ, S. (2003). Dokumanın Hası Peşkir, Skylife, 22 (239), ss. 82-92.

E.A.: http://promotion.turkishairlines.com/documents/thy/skylife/archive/tr/2003_6/konu8.htm#1, E.T. 05.09.2022.

Tüm Cebeci, D. (2019). Peşkir ve Mahrama Dokumalarının Sinop El Dokumacılığındaki Yeri. İdil Sanat ve Dil Dergisi, 61 (2019 Eylül) ss. 1187- 1198.

E.A.: <https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1558418084.pdf>, E.T. 04.08.2022.

Türkçe Sözlük, E.A.: <https://sozluk.gov.tr/> E.T. 10. 09.2022.

[https://www.nufusune.com/147743-balikesir-erdek-ballipinar-mahallesi-nufusu#:~:text=BALLIPINAR%20mahallesi%20n%C3%BCfusu%20\(%20beldesine\)%20ba%C4%9Fl%C4%B1,Erkek%2C%20208'si%20Kad%C4%B1nd%C4%B1r.www.nufusune.com](https://www.nufusune.com/147743-balikesir-erdek-ballipinar-mahallesi-nufusu#:~:text=BALLIPINAR%20mahallesi%20n%C3%BCfusu%20(%20beldesine)%20ba%C4%9Fl%C4%B1,Erkek%2C%20208'si%20Kad%C4%B1nd%C4%B1r.www.nufusune.com). E.T. 02.09.2022.

<https://www.nufusune.com/balikesir-nufusu>, E.T. 09.10.2022.

Kaynak Kişiler

KK1 Şükran Doğrul-Ballıpınar Köyü-45 Yaşında

KK2 Necmiye Gürler-Ballıpınar Köyü-74 Yaşında

KK3 Fatma Kaya-Ballıpınar Köyü-28 Yaşında

KK4 Beyrin Katılmış-Ballıpınar Köyü-40 Yaşında

KK5 Seda Kırıcı-Ballıpınar Köyü-30 Yaşında

KK6 Fatma Kırıcı-Ballıpınar Köyü-64 Yaşında

KK7 Gülsüm Katılmış-Ballıpınar Köyü-45 Yaşında

Extended Abstract

The fact that societies have a cultural understanding of their own self has enabled the creation of handicraft products in different forms in the regions. At the same time, the technique, composition and raw material of these handicraft products have been shaped and developed according to the regions. The development of weaving samples until today is an indication of how important they are in the life of Turkish society. In this context, peşkir weavings, whose functionality was at the forefront in the past, gave good examples of hand weaving. Peşkirs have found a wide area of use in daily life from palaces to public tables within the framework of tradition and custom in Turkish culture. There are many definitions of hand-woven peşkirs used instead of towels in the literature.

Peşkir (towel) can be defined as a washcloth, napkin, towel, usually woven from cotton or linen yarn in a rectangular shape, with two short sides embroidered or patterned with different weaving techniques. The beautiful peşkirs, museums, private collections, dowry, etc., made by embellishing with different techniques and motifs reflecting the fine taste of Turkish women. seen in places. Peşkir, which is included in Turkish handicrafts, appears in different forms with raw materials such as cotton, linen, silk, wool and techniques such as embroidery, patterning with additional wefts, and weaving. In weaving, the possibilities of patterning, whether done during weaving or afterwards, are unlimited. The samples of Pomak Turks examined within the scope of the research, technical features, weaving structure, tools and materials used, colors etc. have common features.

In order to collect the data in the research, the region was visited on certain dates for field research. One-on-one interviews were made with the local people and their photographs were taken to document the peşkir weavings. Materials used in peşkirs, technical features, purpose of construction and use, tools and equipment used in making, etc. Information about the subject was recorded by interviewing the local people. Written literature on the subject was searched to be used in the writing phase of the research. Pattern drawings of peşkir weavings were made in Excel program. The general purpose of this research; The aim of this study is to determine the materials used in peşkir weavings produced by Ballıpınar Village Pomaks of Balıkesir Province, Erdek District, their technical properties, color and composition properties, the tools and equipment used in their production, and their usage properties and to bring them to the literature.

Documenting these products obtained during the field research carried out in the region and transferring them to future generations is also one of the aims of the research. The floor of the peşkirs, which are called "Tikane Kırpa" in Pomak in the region, were produced in the technique of plain weaving from cream-colored cotton yarn. During the field research, a large number of samples made in the same design were found. Among these samples, samples with different patterns were included in the research. In the interviews with the source people, the motifs used in the napkins were not given a name. Patterning is woven with colored cotton threads, weaving rugs and sprinkling or scrolling using additional weft threads. The peşkirs included in the research; width 28-41-42, length 83-85-86-88 and pattern width 11-12-14-18 cm. in size. The number of yarns used in peşkirs is Ne 10 in warp and weft, yarn density is 15 pieces/cm in warp, 21-22 pieces/cm in weft. was calculated as. It has been seen that cream color is used on the floor of the peşkirs, and light brown, burgundy, light-dark blue, yellow, light-dark green, orange and cream colors are used in the patterning. 3 cm at the beginning and end of the motifs. Plain rug weaving was made in the form of strips with colored weft threads. The middle of the strips is decorated by passing three layers of weft yarn in various colors between 2-3 rows of warp yarn. The peşkir samples woven by the Pomak women of Ballıpınar Village were used for daily use, and today they are indispensable for dowry. In the field research carried out in the region, no set loom woven by peşkirs was found in the village.

According to the information obtained from the sources, the tradition of weaving, which used to be a lifestyle of the Pomak Turks, is no longer practiced today due to many reasons such as the decrease in interest in hand weaving, the development of technology, and the change in living conditions. The dowry tradition in Ballıpınar Village still maintains its importance today. The rare handicraft products found in the dowry of young girls are kept in chests and continued from generation to generation. Each and every one of the handicraft samples in the region plays an important role in not losing the original handkerchiefs and transferring them to the future. At the same time, it is important to record the local weavings, which are considered as cultural values, and to bring them into

the literature, in transferring them from generation to generation. Local governments, public and private institutions, relevant departments of universities and researchers can support the weaving tradition that has been lost in the regions by making projects. In the light of the old examples that can be found, new designs should be made and products should be created by adhering to the raw materials to be used without being corrupted. In this way, it is thought that it will also benefit the tourism sector. Each of the towel samples found in dowries in the region should be taken under protection as an ethnographic artifact and placed in museums.

Çatışma Beyanı

Makalenin herhangi bir aşamasında maddi veya manevi çıkar sağlanmış veya sağlanmamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.